FRAGMENTA
DYNAMICES
HIPPOCRATICO-GALENICAE,
SPARSIS MONUMENTIS MEMORIAE PRODITA.

HAEC
DEO CLEMENTER IUVANTE,
RECTORE VNIVERSITATIS MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DOMINO

IO. CAROL. LUDOVICO,

COMITE PALATINO RHENI, DVCE BAVARIAE,
rel. rel.

PRAESIDE

GEORGIO FRID. SIGWART,

PHIL. MED. ET CHIR. D. HVIVSQVE ET ANAT. P. P. O.
MEDIC. AVLIC. WIRTEMB. FAC. MED. SEN.
ET p. t. DECANO,

PRO
GRADU DOCTORIS IN MEDICINA

A. D. Nov. 1759.

PVBLICE DEFENDET

WILHELMVS FRIDERICVS IÆGER,
KIRCHO-TECCENSIS.

TVBINGAE, LITTERIS SCHRAMMIANIS.

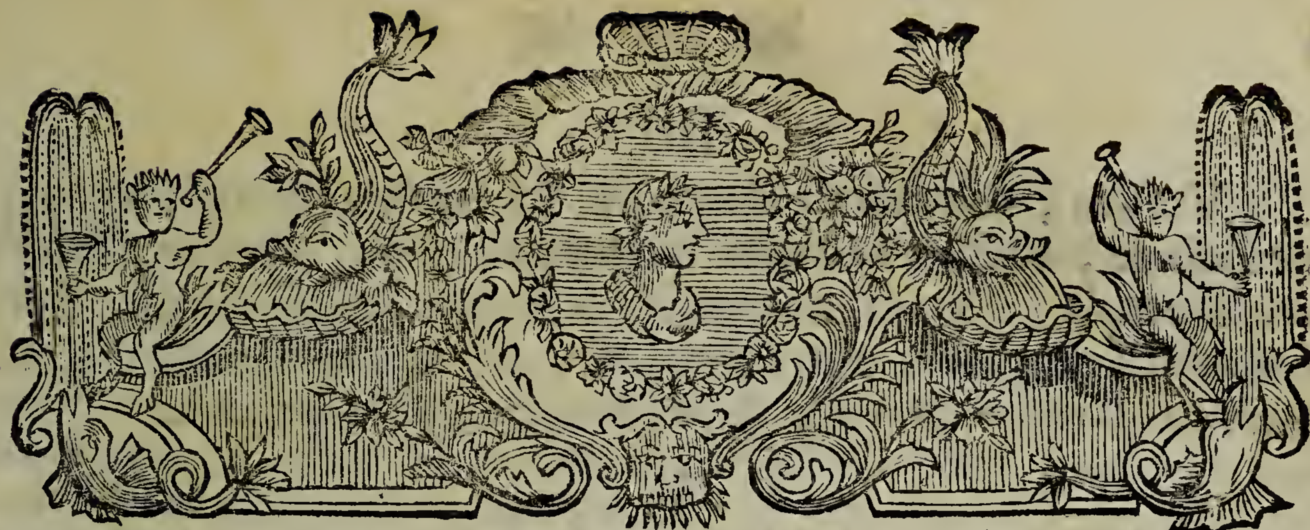
Κατὰ τὸ δυνατόν.

Nam

Vltra vires nemo obligatur.

INCLITAE
CIVITATIS KIRCHO - TECCENSIS
PROCERIBUS,
VIRO
PRÆNOBILISSIMO, CONSULTISSIMO ET PRÆSTRENUO,
DOMINO
O. CHRISTIANO COMMERELL,
SERENISSIMI DUCIS CONSILIARIO, ET PRÆFECTO
SUPERIORI,
VIRO
SUMME VENERANDO ET DIGNISSIMO,
DOMINO
GEORGIO MICHAELI SEEGER,
ECCLESIÆ PASTORI, ET VICINARUM
SUPERATTENDENTI,
NEC NON
VIRIS
PRUDENTISSIMIS ET GRAVISSIMIS,
DOMINIS CONSULIBUS
ET
DOMINO POLIGRAPHO,
CETERISQUE
ORDINIS SENATORII ADSESSORIBUS
SPECTATISSIMIS,
PATRONIS ET FAUTORIBUS SUIS ÆTERNUM
PIE COLENDIS,
HASCE STUDIORUM SUORUM PRIMITIAS IN PUBLICUM
GRATI ANIMI PRO IMMORTALIBUS IN SE COLLATIS BENEFICIIS,
ET IN ULTERIOREM SUI COMMENDATIONEM
D. D. D.
TANTORUM NOMINUM

Cultor obsequiosissimus,
W. F. IÆGER, *Resp.*

FRAGMENTA MEDICINAE DYNAMIMICAE, AD IPSIUS PRAECOGNOSCENDA SPECTANTIA.

I.

V*t recte æstimare discamus humanas vires, commodissimum erit, a nobis ipsis incboare: tum demum alios mensurare licet, sed sine inuidia, sine adulatione, nec, vtroque etiam vitato vitio; vmquam, si nemo nos Dynametram constituit. Ita vero, Geometrarum practicorum more, mensuramus arua, non conculcamus.* Gottl. Frid. Hagen *Diss. mathem. de mensurandis viribus propriis & alienis.* Gissae. 1733. §. 8, 23, 25.

II.

Sed haec tam *artis cogitandi*, quam *morum magistris mathematicis* relinquenda sunt. Conf. Cel. Godofr. Ploucquet *fund. philos. specul.* §. 590-598.

III.

Nostri *fori* est mensurare *morbose adfectas vires*, maxime *humanas, psychicas organicasque.*

 IIII.

IIII.

Verum, vt *vniuerſa dynamice*, ita *medica* pariter, vt pars medicinae, rectius *medicina dynamica*, quam *dynamice medica*, dicenda, vltra GEOMETRARUM limites ſeſe extendit. *Mathematica*, inquam, non ſolum eſt, ſed & *philoſophica*, circa *qualitates virium naturales* & *praeternaturales* occupata.

V.

Medici hinc, qui *Phyſici* vulgo dicuntur κατ᾽ ἐξοχὴν, non ſui nominis ſunt, & praeter meritum ita adpellantur, quotquot hoſpites ſunt in iſta, quum ab ea ipſa proprie nominentur *Phyſici*, ſeu *naturae*, adeoque *virium* interpretes.

VI.

Recte igitur ROLFINCIUS *L. I. Conſ. XXI. p. 303. vires*, inquit, *omni* BONO MEDICO *cum primis attendendae ſunt.*

VII.

Cui effato illud reſpondet, quod THEOPHILUS BONETUS *Theſ. med. pract. T. I. L. I. Tit. I. C. I.* §. 28. *p. m.* 142. protulit: *Vires Medicum altero oculo ſemper intueri oportet.*

VIII.

Idem ſuadent monita etiam HIPPOCRATICO-GALENICA. HIPPOCRATES τὸ θεῖον adeo connectit cum *medico-dynamico* de *viribus* argumento, & vtrumque nobis ediſcendum eſſe, vno edicto contendit, dicens: Γνόντα οὖν χρὴ τῶν παθέων τῶν τοιουτέων τὰς φύσιας, ὁκόσον ὑπὲρ τὴν δύναμίν εἰσι τῶν σωμάτων, ἅμα δὲ καὶ, εἴ τι θεῖον ἔνεστιν ἐν τῇσι νούσοισι, καὶ τούτου τὴν πρόνοιαν ἐκμανθάνειν. Οὕτω γὰρ ἂν θαυμάζοιτό τε δικαίως, καὶ Ἰητρὸς ἀγαθὸς ἂν εἴη. *Proinde, vbi talium adfectionum* NATURAM, *quantum ſcilicet* VIRES *corporis ſuperant, cognouerit, ſimulque* &, *ſi quid* DIUINI *in morbis ineſt, huius quoque prouidentiam ediſcere oportet. Hac enim ratione merito ſibi admirationem*, & BONI MEDICI (n. VI.) *exiſtimationem conciliauerit.* S. II. Praenot. 17-20. p. 36. edit. ANUT. FOES.

VIIII.

VIIII.

Germanus mentis HIPPOCRATICAE interpres, GALENUS, *de locis Lib. III.* hisce concinit: Ἢ *μέγεθος νοσήματος*, ἢ ΡΩΜΗΝ ΔΥΝΑΜΕΩΣ *ἀσκεῖν διαγινώσκειν*, ἢ *τὴν μέλλουσαν ἀκμὴν προγινώσκειν*. *Καὶ μὲν ἄνευ τῆς τῶν τριῶν τούτων ἀκριβοῦς διαγνώσεως οὐκ ἐνδέχεται περὶ σωτηρίας οὐδὲν δυνατὸν ἐξευρεῖν, οὐ μᾶλλον ἢ, εἰ φορτίον τις ἱκανὸς κομίζειν ἔσοιτο χωρὶς τοῦ καὶ τὴν ῥώμην εἰδέναι τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ φορτίου, καὶ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ.* *Et magnitudinem morbi*, & ROBUR VIRTUTIS *adsuescendum est discere*, & *id*, *quod in morbo summum erit*, *pernoscere. Et quidem sine horum trium exquisita cognitione non sperandum, circa salutem aliquid posse inueniri, non plus fuerit (scire) utrum aliquis onus aptus sit ferre, nisi & robur hominis, & oneris magnitudinem, & durationem viae.*

X.

Quin eadem inculcant, quotquot in horum DUUMVIRORUM scriptis occurrunt de *vi* (*δυνάμει*) & *natura* (*φύσει*) edicta, in *iatrodynamice*, *theoretica* aeque, ac *practica*, maximi momenti, infraque ex parte excitanda.

XI.

Quidni igitur, vt cum Cel. GAUBIO *Inst. path. med.* §. 188. loquar, *praeeuntem sequamur* HIPPOCRATEM, *qui praeter continentia & contenta, etiam τὰ ὁρμῶντα in homine contemplari cum ratione iussit?*

XII.

Hinc IOH. FERNELIUS in *therap. vniuers. L. I. C. I. p. m.* 329. *Medicus*, inquit, *remedia confert*, *non solum*, *vt naturae minister*, *sed interdum vt adiutor*, *interdum etiam*, *ut opifex primarius* . . . . *Quorsum*, *quaeso*, *constituta haec* (medicinam vult dynamicam) *esset tot tantisque maiorum vigiliis*, *nisi maius quiddam & excellentius*, *quam natura*, *praestaret? . . . Quum igitur omnium*, *quae mundus habet*, MEDICINA PERSPECTAS VIRES *teneat*, *internoscatque salutaria a pestiferis*, *haec qui-*

 dem

dem longe praeuidet & declinat, *illa consectatur & inquirit*, *& ita tempestiue adhibet*, *vt* SUIS VIRIBUS EXITIALES *alioqui* MORBOS *leniat*, *faciatque salutares*, *quos sola natura numquam euicerit.*

XIII.

Ecquis autem mortalium arcana *virium* cognouerit? *Vires* aestimare, hoc opus, hic labor est. Est, fateor, res indagatu difficilis. Vnde ILL. LEIBNITIUS, aduersus *Cel.* STURMIUM disputans, recte monet, *vim ex earum rerum numero esse*, *quae non imaginatione*, *sed intellectu attingantur.* A. E. L. 1698. Mens. Oct. p. 431. At tamen, debita si adhibeatur attentio, ex *effectibus* suis aestimari possunt. Ab *effectu* ad *causam* proxima patet cognitionis via.

XIIII.

Quemadmodum nempe ex *qualitate effectuum* iudicatur *qualitas virium* : ita ex *illorum quantitate* mensuratur *harum quantitas.* Vid. laudata n. II. *fund. phil. spec.* §. 490-492. Sed cautione opus est. *L. c.* §. 493.

XV.

Modo citatus n. XII. classicus inter Medicos auctor, IOH. FERNELIUS in *physiol. Lib. III. Cap. II. p. m.* 57. idem perspexit: *Virium*, inquiens, *robur aestimandum est. Id autem quum animo & cogitatione complecti difficile atque arduum videretur*, Medici *iuxta*, *ac* Philosophi, *sensibus*, *tamquam incorruptis & integris iudicibus*, *confirmandum duxerunt*, *omnium* vires *ex* efficientia & operibus *tantum* conuenienter aestimantes.

XVI.

Subeunt heic animum *Thesium inauguralium metaphysicarum* non nullae, quas proxime inter nos strenue defenderunt *Magisterii philosophici* CANDIDATI, quaeque in *Medicina* quoque *dynamica* multifariam adplicari possunt, hisce ipsius *fragmentis* addendae. Hae autem illae:

XVII.

XVII.

Poſſibilitas corporis per vires finitas *indeſtructibilis demonſtrari poteſt.* L. c. §. 7. Addo : Arte noſtra , vti quidem ALCHYMICORUM fert ſententia , in *actum* deduci non poteſt.

XVIII.

Vis attractiua non ineſt materiae. L. c. §. 11. Quaecumque igitur in *Medicina* noſtra *dynamica* de illa dicuntur, infirmo ſtant talo.

XVIIII.

Actio non infert paſſionem, ſed paſſio actionem. L. c. §. 27. Multo magis abſonum eſt, *actiones* & *paſſiones* plane confundi non numquam in foro medico , haſque haberi pro illis, vt in illa de *muſculari motu* naturali ac morboſo doctrina.

XX.

Vires *ſubſtantiarum , tam ſimplicium , quam compoſitarum, ſunt* proportionales *ſuis* effectibus. L. c. §. 21. Ab horum itaque quantitate ad illarum quantitatem naturalem & morboſam iuſta ſemper procedit & proxima conſequentia.

XXI.

Vis *corporis dupla producit* effectum *duplum : e quo vero neutiquam inferre licet , celeritatem duplam producere effectum duplum in communicatione motus.* L. c. §. 22. En *theſin* , *dynametris* quoque *Medicis* perquam vtilem , ſi dextram quidem illius fecerint adplicationem!

XXII.

Ad congerenda propiora , inque ſubſelliis noſtris maxime euulgata reuertor MEDICINAE DYNAMICAE FRAGMENTA , eademque quidem 1) *pathologica* , nominatim a) *noſologica* , b) *aetiologica* , c) *ſymptomatologica* , d) *ſemiologica* : 2) ad

materiam

materiam medicam ſpectantia : 3) *therapeutica* , latius dicta. Praecurrunt itaque

FRAGMENTA MEDICINAE DYNAMICAE PATHOLOGICA,

nominatim

NOSOLOGICA.

XXIII.

ΔΥΝΑΜΙΣ Hippocrati *Lib. de ant. Med.* dicitur τῶν χυμῶν ἀκρότης καὶ ἰσχὺς, *humorum perfectio , ad ſummum progreſſa , & hominis robur :* Galeno *lib. de plenit.* Αἰτία ἢ οὐσία δραςική, *quaevis cauſa aut ſubſtantia efficax , reſpectu ad hominem , eiuſque facultates.*

XXIIII.

ΔΥΝΑΜΕΙ opponitur ΑΔΥΝΑΜΙΑ ut: ἐκ κενεαγγείας, *ab inanitione* , παρὰ λόγον κενεαγγικὸν ἀδυναμία , *ſubitaneus virium lapſus ſine vlla iactura :* vnde dicuntur παραλόγως ΑΔΥΝΑΤΟΥΝΤΕΣ, κενεαγγείας μὴ ἐούσης, *viribus proſtrati citra rationem , nulla praeſente inanitione.* Hippocrates *Coac. praenot. & prorrhet.*

XXV.

ΑΔΥΝΑΜΙΑΣ ſpecies eſt ΔΥΝΑΜΙΣ ΑΣΘΕΝΗΣ , de qua Galeni effatum *aetiologicum* ita habet: Ἡ ΔΥΝΑΜΙΣ ἈΣΘΕΝΗΣ γίγνεται ἐνίοτε , καὶ διὰ καχεξίαν τοῦ κάμνοντος, καὶ διὰ γῆρας. Vis vitae *imbecillis fit interdum , & propter viſcoſos laborantis humores , & propter ſenium.* Meth. medend. L. X.

XXVI.

De eadem idem ita : Καταλειπόμενον τῆς ΔΥΝΑΜΕΩΣ μικρὸν καὶ ἀμυδρὸν μὴ ὅσον αὐταρκὲς εἰς τὴν ὠφέλειαν τοῦ πεπονθότος. *Reſiduum* virtutis *paruum & obſcurum , non ſufficiens ad auxilium patientis.* Therap. ad Glauc. II.

XXVII.

Hinc *letales morbi* dicuntur τὰ πάθεα ὑπὲρ τὴν ΔΥΝΑΜΙΝ τῦ σώματος, *adfectus*, *qui* vires *corporis superant*, HIPPOCRATI Progn.

XXVIII.

Et *mori*, si GALENUM audias, est *vim vitae* morbo debiliorem habere. Ἀποθανεῖν ἀναγκαῖον, ὅταν ἡ ΔΥΝΑΜΙΣ ὑπὸ τῦ νοσήματος ἡττηθῇ, *mori necesse est*, *si* vis *a morbo superata fuerit*. L. 3. de cris.

XXVIIII.

'ΑΣΘΕΝΕΙΑ denotat leuiorem virium defectum. Ita accipit HIPPOCRATES *de vet. Med.* Ἐγγύτατα τῦ ἀσθενέοντός ἐστιν ὁ ἀσθενὴς, *proxime ad aegrotum accedit infirmus.*

XXX.

Differt ab ea ΑΡΡΩΣΤΙΑ s. ΑΡΡΩΣΤΗΜΑ. Sic enim GALENUS in *def. med.* 'ΑΡΡΩΣΤΗΜΑ ἐστι νόσημα ἀσθενὲς ἐλαττῦν τὴν ΔΥΝΑΜΙΝ, *est debilis morbus*, *de viribus aliquid detrahens.*

XXXI.

Differt autem ita, vt majorem *virium* defectum designet, exponente GALENO *l. c.* Ἀῤῥώστημά ἐστι νόσημα ἐγκεχρονισμένον μετ᾽ ἀσθενείας πλείονος.

XXXII.

Differt ἀποψυχίη ἢ λειποψυχίη, *animi deliquium*, vti *species* a *genere.*

XXXIII.

Quemadmodum *termini* VIS & NATURA parum differunt, & haec illam, quatenus certo cuidam inest subiecto, *proprie* designat: ita a recentioribus aeque, ac veteribus, saepius *synonymice* vsurpantur. Hinc GALENUS *Meth. med. Lib. III.* scite dicit: Ἀλλ᾽ οὐχ ἁπλῶς εἰπεῖν χρὴ ΦΥΣΙΝ, ἀλλὰ προσθεῖναι τὴν τίνων ; καὶ πῦ. *Non simpliciter nominanda* natura, *sed addendum est*, *cuius ea sit*, *& vbi.*

XXXIIII.

Non minus liquidum est EJUSDEM *Comm. 5. in L. 6. Epid.* enuntiatum: ΔΥΝΑΜΙΝ δὲ προσήκει νῦν ἀκύειν ἐκ τῦ τῆς ΦΥΣΕ-

ΩΣ ὀνόματι ἐνοῦσαν αὐτοῖς τοῖς σώμασι, τοῖς διοικουμένοις ὑπ' αὐτῆς. Naturae *autem nomine* vim *intelligi nunc oportet*, *quae corporibus ipsis inest.*

XXXV.

Ipsas *vires* & *naturas* variis modis, & insigniter quidem adfici, docet HIPPOCRATES *de rat. vict. in morb. acut.* quando mentionem facit mutationum, quae ipsi audiunt *αἱ μέγισαι μεταβολαὶ τῶν περὶ τὰς ΦΥΣΙΑΣ ἡμῶν καὶ τὰς ἕξιας συμβαινόντων.*

XXXVI.

Ab EODEM *lib. de alim.* ob suam in agendo spontaneitatem & autocratiam *vires* vocantur *αἱ φύσιες πάντων ἀδίδακτοι.*

XXXVII.

Quam in rem GALENUS de *sympt. caus. Lib. I.* ita differit: Ἡ ΦΥΣΙΣ λόγος πάσης ΔΥΝΑΜΕΩΣ, τῆς διοικούσης τὸ ζῶον, εἴτε κατὰ τὴν ἡμετέραν προαίρεσιν, εἴτε καὶ χωρὶς ταύτης ἀντιδιαιροῦμεν ἁπάσῃ τῇ παρὰ ΦΥΣΙΝ αἰτίᾳ, δι' ἣν βλάπτεται καὶ διαφθείρεται τὸ ζῶον. Natura *ratiocinium est totius* virtutis *illius*, *quae animal regit*, *siue e nostra conscientia*, *siue sine illa*, *obluctamur omni praeter* naturam *causae*, *per quam laeditur*, *aut corrumpitur animal.*

XXXVIII.

Vnde IDEM *meth. meth. Lib. III.* Οἷον δημιουργός τε καὶ τεχνίτης ἡ ΦΥΣΙΣ, *instar opificis & artificis* natura *est.*

XXXVIIII.

Nam EODEM teste *de dieb. crit. L. II.* τεταγμένον τι χρῆμα ἐςὶν ἡ ΦΥΣΙΣ, κἀπειδὰν κρατῇ τῆς ὕλης, ἀναλογίαις τισὶν ὡρισμέναις καὶ περιόδοις τεταγμέναις αἱ κινήσεις αὐτῆς γίνονται. *Ordinatum quoddam negotium est* natura, &, *postquam superauerit materiam* (morbificam) *determinata paritate*, & *certis circuitibus*, *motus eius fiunt.*

XXXX.

Quemadmodum vero *Nosologia* nomen habet ἀπὸ τῆς νόσου: ita νόσος, *morbus*, sine *naturae* notione intelligi nequit.

Hinc

Hinc Auctor *Defin.* νόσον ita explicat: Νόσος ἐστὶ δυσκρασία τῶν πρώτων κατὰ ΦΥΣΙΝ, ἢ δυσκρασία τῶν ἐν ἡμῖν χυμῶν, ἢ τῶν ΦΥΣΙΚΩΝ δυνάμεων παραποδισμὸς, ἢ τροπὴ σώματος ἐκ τοῦ κατὰ ΦΥΣΙΝ εἰς τὸ παρὰ ΦΥΣΙΝ. Tantae amplitudinis eſt *Noſologia dynamica!*

XXXXI.

Stantis, *ſedentis* & *iacentis naturae* conceptus cum auctore ſuo Helmontio ſepulti iacent. Nec ad *Dynamicen* noſtram *noſologicam* propius ſpectant tot de *viribus* & *natura* alibi commotae controuerſiae.

XXXXII.

In veritatem *Medicinae dynamicae* quam conſentiant cum vetuſtiſſimis recentiſſimi, multis comprobare liceret, ſi quidem id iam ageremus. Sufficiat hoc vnicum: Recentiſſimus ſcriptor pathologus, *Cel.* Gaubius in *Inſtit. pathol. medicin.* §. 9. ipſam adeo *medicinam* definit per *ſcientiam ac prudentem directionem* virium naturae *humanae ad vitae & ſanitatis a morbis & morte tutelam. Debet adeo*, (Medicus nempe) pergit §. XII. *exponere* I. *conditionum hominis* . . . . *naturam*, *cauſas*, *ſedes*, *differentes modos*, *gradus*, *effectus*. II. *Vires naturae humanae*, *vtrique principio inditas*, *conſeruatrices*, *deſtructrices*, *medicatrices*. III. *Poteſtates rerum externarum ſalubres*, *noxias*, *medicatas*. IIII. *Regulas denique & praecepta his vtendi*, *illas dirigendi.*

XXXXIII.

Laudatus Auctor quidem *virium morbos*, adeoque veritatem *pathologiae dynamicae*, negare videtur, quando *l. c.* §. LI. ita diſſerit: *Naturae certamen ideam aduerſarii includit: hic morbus eſt: huic ſuos Natura opponit conatus medicatos, quibus ſi nomen morbi dederis, an morbum abeſſe dices, quum languens forte Natura huic non obluctatur? An, quos Naturam imitans Medici ſollertia ſimiles per remedia producit motus, pariter ad morbum ipſum referes?* Verum, niſi adfirmando ad vtrumque dubium ſibi reſponderet, aut reſponderi vellet, ſibi ſane contradiceret ipſi. Id vitii ſibi imputari recuſat ipſe, mox addens: *Largimur tamen, morbos dari, quorum bonam*

 partem,

partem, si vniuersum decursum spectes, ista molimina constituunt. Concinit cit. §. introitus, ita habens: *An igitur morbus recte dicitur certamen Naturae, propriam salutem propugnantis? Ex intimis medicinae penetralibus petita haec notio sapienti cuiuis in arte magistro iure probatur.* E. ex intimis medicinae penetralibus petita est *pathologiae dynamicae* veritas, quidquid oggan-niant in illa hospites. Ipsum *naturae certamen*, vt porro eiusdem AUCTORIS verbis rem eloquar, *ideam aduersarii includit. Ipsa*, cum eo inquam, *medicina virium directrix scientia est* (n. XXXXII.). Praeter solitas in statu sano regulas, adeoque morbose, aduersatur morbosis etiam aliis adfectionibus. Inde interpretor & alia, huc spectantia, alibi ab eodem Pathologo prolata, quae forte sinistre recipi possent a *medicinae dynamicae* aduersariis. Ea maxime indigito, quae *l. c.* §. 36-45. & 169-199. leguntur, inde repetenda, & vlterius expendenda, quum de *irritabilitatis* principio eadem, quae Ill. HALLERO, ipsi aliisque stare sententia non videatur.

XXXXIIII.

Commemoratis (n. XXIII-XXXXIIII.) *nosologicis* adiungenda sunt

AETIOLOGICA.

XXXXV.

Huc ex parte trahenda sunt supra iam alio scopo adlata (n. XXIIII, XXV, XXXXII.)

XXXXVI.

Morborum causas omnes quis mortalium cognouerit? Multae omnino nos latent, vnde *latentes* s. *occultae* vocantur. Has ignorare, turpe non est, & opprobrio vacat. Eas vero a nobis nesciri, scire expedit, & suo loco & limite magni refert, ne in iis, ad quae nulla peruenire potest curiositas quaerendo, frustra nobis figamus crucem, aut nubem pro Iunone amplectamur. Eius enim farinae inanes speculationes gloriosis istis OCCULTARUM QUALITATUM AUCTORIBUS gloriosae sane non sunt, quin immo, quod maximum est, in certissima miserorum aegrotorum cedunt damna. Adeo

necessarium est obseruatu illud in *aetiologia physico-medica* discrimen, quo *phaenomenorum causae* discedunt in *cognoscibiles*, & *non cognoscibiles* s. *occultas*. Illae nobis cognoscendae sunt, etiam si cognitu erutuque saepe difficiles, immo difficillimae sint. Vnde non minus vtilis est earum *subdiuisio*, ex qua sunt vel ἐν δυσόπτῳ κείμεναι, vel ἐν εὐδήλῳ, vt cum HIPPOCRATE *de leg.* loquamur. Hae dicuntur *manifestae*: illae *abstrusae*. Quae posteriores itaque ab *occultis* quam maxime discrepant, vtpote nostrae industriae commissae, tantoque magis commendandae, quam *manifestae*. Φανερὰς αἰτίας ὀνομάζει προφάσεις ὁ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ. *Manifestas causas* HIPPOCRATES *prophases adpellat*. GALENUS comm. 4. in HIPP. de vict. acut.

XXXXVII.

Causarum vero indago quam sit necessaria, neminem fugit. Etenim ἀδύνατόν ἐστιν εὑρεῖν τὴν θεραπείαν τὴν αἰτίαν μὴ διεγνωκότας, *fieri nequit, vt therapiam s. medendi methodum inueniant illi, qui* causas *haud cognouerunt*.

XXXXVIII.

At sciendae morborum *causae* non in *materiebus* tantum, sed & in *viribus* sunt quaerendae. Τὰς αἰτίας ἢ ἐν τῷ ΠΝΕΥΜΑΤΙ θετέον, ἢ ἐν τοῖς ὑγροῖς, ἢ ἐν τοῖς στερεοῖς. *Causae vel in* spiritu *ponendae sunt, vel in fluidis, vel in solidis*. GALENUS Meth. med. Lib. XIII. Ecce manifestum de *dynamice aetiologica* testimonium GALENICUM!

XXXXVIIII.

Defectus *virium* a variis inducitur *causis*, vt ab exinanitione, vnde nominatur ΑΔΥΝΑΜΙΑ ἐκ κενεαγγείας, & sine praeuia inanitione, quae vocatur παρὰ λόγον κενεαγγικὸν ΑΔΥΝΑΜΙΑ. (n. XXIIII.)

L.

Ita ab humorum iactura virium iacturas exortas adnotauit RIEDLINUS *in lin. med.* a saliuae iactura. *ad* 6. *Iul. Obs.* 30. *p.* 841. ab haemorrhagia. *ad* 6. *Apr. Obs.* 10. *p.* 394.

LI.

Vires frangunt *visciditates* & *senium* (n. XXV.).

LII.

Vincuntur, quin ſaepe plane exſtinguuntur *vires* aliis in morbis multiplicibus (n. XXVIII, XXX.) maxime malignis & peſtilentibus. Hinc GALENUS in *lib. de euchym. & cacochym.* inter peſtis ſymptomata praecipue habet ΑΔΥΝΑΜΙΑΝ, *virium defectionem.*

LIII.

Vires morboſe adfectae vt ſuas agnoſcunt *cauſas morbificas*, eaſque vel iterum *morboſas*, vel *ſimpliciter morbificas*: ita viciſſim *cauſae* fiunt vel *morborum*, vel *ſanitatis.*

LIIII.

Traditis itaque (n. XXXXV - LIII.) *fragmentis pathologico-aetiologicis* addenda nunc ſunt

SYMPTOMATOLOGICA.

LV.

Talia ex parte etiam ſupra iam ſunt prolata (n. XX. XXI. XXXV. XXXVII. XXXVIIII. XXXXII.), adeoque heic non plane excludenda.

LVI.

Ἀναμάχεται ἡ ΔΥΝΑΜΙΣ, καὶ διαγωνίζεται πρὸς τὰ λυποῦντα, μέχρι περ ἂν ἐκμοχλεύσῃ τε καὶ διώσηται πάντα. *Conflictatur* vis *& colluctatur contra ea, quae adfligunt, donec arietando commouerit & diffregerit omnia.* GALENUS de cauſ. ſympt. L. V.

LVII.

Πειρᾶται ἡ ΦΥΣΙΣ ἑαυταῖς χρωμένη ΔΥΝΑΜΕΣΙΝ, ὁμοιοῦν μὲν τοῖς τρεφομένοις, ὅσον ἂν ἐγχωρῇ γενέσθαι χρηστὸν, ἐκκρίνειν δὲ τὸ μὴ τοιοῦτον. Ἢν δέ ποτε διὰ πάχος, ἢ πλῆθος, ἢ γλισχρότητα τοῦ περιττώματος, ἤ τινα στέγνωσιν τῶν ὁδῶν, ἀδυνατήσει πᾶν ἐκκρῖναι τὸ μοχθηρὸν, ἀναγκαῖον αὐτῷ χρονίζοντι κατὰ τὸ τοῦ ζώου σῶμα διαφθείρεσθαι. *Tentat* natura *ſemper*, *propriis vſa* viribus, *adaequare quidem nutriendis, quidquid adhuc inſuerit optimi, eiicere autem, quod tale non fuerit. Sin autem propter craſſitiem, aut copiam, aut tenacitatem excrementicii, aut anguſtiam viarum, haud poterit omne eiicere turbidum, neceſſarium eſt, hoc moram nectente in animali corpore, corruptelam fieri.* GALENUS de diff. febr. L. 2.

LVIII.

Διαγωνιζομένη ΦΥΣΙΣ τοῖς νοσεροῖς αἰτίοις. *Colluctatur* natura

natura *caufis morbificis.* GALENUS *de crif. V.* Quae ipfa eius lucta fane non poteft non effe morbofa eluctandi contentio.

LVIIII.

De *virium*, nunc directione, nunc exceffu, nunc defectu, peccantium *effectibus* quam plurima exftant *medicinae dynamicae* monumenta *fymptomatologica*, heic non enumeranda. Sequuntur ergo quaedam, prioribus fubiungenda,

SEMIOLOGICA.

LX.

Horum aliqua erunt, quae *diagnofin*, aliqua, quae *prognofin* refpiciunt. Διάγνωσις eft τῶν ἐνεςώτων γνῶσις. GALEN. *comm.* 1. *in progn.* Πρόγνωσις τῶν μελλόντων. ID. *introd. in Med.* Vtraque effe debet ἐπιςημονικὴ, τεχνικὸς ςοχασμὸς, *fcientifica dignotio, artificialis coniectura.* ID. de loc. adf. 2.

LXI.

Et talis quidem morborum dignotio praefertim neceffaria eft ad therapiam. Ἡ διάγνωσις τῶν παθῶν ἀναγκαία πρὸς τὴν θεραπείαν ἐςίν. GALENUS *comm.* 1. *in lib.* HIPPOCR. *de diaet. fan.*

LXII.

Horum loco haberi poffunt alio refpectu fupra iam exhibita.

LXIII.

Ipfa nempe *virium inconftantia*, & in ruinam fubiectorum fuorum fponte ruens viciffitudo, fummaque mutabilitas certo oftendit, fi non totius animalis, adeoque & hominis, at corporis tamen animalis & humani *mortem* effe *neceffariam*, adeoque a poffibilitate *immortalitatis* alicuius corporis animalis ad confequendam in hac vita *immortalitatem* concludi non poffe, quidquid etiam de fuis ad vitam morte carentem, inque fecula ituram, quin in aeternum propagandam factis commendatifque PANACEIS, PULVERIBUS, ESSENTIIS, *cet.* VITALIBUS fpoponderint HYPERPHYSICI (n. XVII.).

LXIIII.

Actionum & *motuum qualitates* aeque, ac *quantitates* defignant (n. XX, XXI.) & exacte quidem defignant *virium qualitatem* & *quantitatem* (n. XIII-XV.).

LXV.

Motus morbofi indicant *virium luctam* (n. LVIII.): *ordinati*

nati vt plurimum ſatis *ordinatam* (n. XXXVIIII.), *inordinati inordinatam* (n. LVIII.) & vtrimque quidem in *qualitate* & *quantitate* (n. IIII, VIII, VIIII.).

LXVI.

Huc ſpectant ſequentia Galeni effata: Ἡ ΔΥΝΑΜΙΣ ὅιον μάχην τινὰ ἔχει ἰσοϑενῆ. *Vis vitae veluti luctam habet, incerto Marte ſuſceptam.* Comm. 2. in progn. Hipp. Tum vero difficilis eſt *prognoſis.*

LXVII

Εὰν ἐπὶ πλείονα χρόνον ἄπεπτον διαμείνῃ τὸ νόσημα, κίνδυνος, ἀπολέσϑαι τὸν ἄνϑρωπον, εἰ μὴ ἄρα τὴν ἀντέχȣσαν τῷ νοσήματι ΔΥΝΑΜΙΝ ἰσχυροτάτην ἔχει. *Si longiori tempore crudus manſerit morbus, periculum eſt, ne pereat homo, niſi reſiſtentem morbo vim fortiorem habeat.* L. c.

LXVIII.

Concinit Aetius *Tetrab. I. Tract. IV.* Πρῶτον καὶ μέγιςόν ἐςι σημεῖον τȣ̃ χωρὶς κρίσεως τεϑνήξεσϑαι ἡ ἀῤῥωςία ἐσχάτη τῆς ΔΥΝΑΜΕΩΣ· Ὀυ γὰρ ἐπεγείρεται πρὸς διαμάχησιν. *Primum & maximum ſignum aegri ſine criſi morituri eſt ſumma roboris infirmitas. Neque enim inſurgit ad luctam.*

LXVIIII.

Virium *cauſae* morbos indicant *praeſentes*, praeſagiunt *imminentes*, nunc *manifeſtae*, nunc *abſtruſae* (n. XXXXVI.) dictae (n. XXXXVIII - LII.).

LXX.

Certiſſima eorum ſigna *diagnoſtica* atque *prognoſtica* ſunt ab illis producti motus mutationeſque (n. XIII - XV.), adeoque, quae ſuperiora (n. XX, XXI, XXXIIII, XXXVII, XXXVIIII, LVI, LVII.) innuunt, & praeter haec reliqua omnia.

LXXI.

Virium lapſus grauior mala denuntiat cuiuſuis ominis *maligna* (n. LII.),

LXXII.

Peſtilentiam (n. cit.), immo ipſam adeo *mortem* (n. XXVIIII. LXVII.).

LXXIII.

Praeternaturalium virium cauſae, quae in *fluidis* nidulantur,

tur, morbos plus obsequii habituros & mobiliores praedicunt. Νοσήματα ἔυλυτα καὶ ἐυκίνητα, ὧν αἰτίαι ἐν τοῖς ὑγροῖς. *Morbi solutu faciliores & mobiliores, quorum causae in fluidis.* AUCTOR def. med.

LXXIIII.

Quae solida turbant vires, tenacius inhaerent. Εἰδ' ἰσχυρῶς σφηνωθεῖεν, ὡς μοχλείας δεῖσθαι σφοδροτέρης, ἐκτείνεσθαι μὲν ἀνάγκη τοιούτους τοὺς πυρετούς. *Si valde incuneata fuerint, vt vecte indigeant maiori, necessum est, in longum extendi febres istas.* GALENUS Meth. med. Lib. VIIII.

LXXV.

Ceterum adlatum effatum, a *vecte* desumtum, adprime respondet *medicinae dynamicae.*

LXXVI.

Ἐν πάσῃ νούσῳ τὸ ΕΡΡΩΣΘΑΙ τὴν ΔΙΑΝΟΙΑΝ, καὶ ἐυ ἔχειν πρὸς τὰς προσφορὰς, ἀγαθὸν, τὸ δὲ ἐναντίον κακόν. *In omni morbo mente valere, & bene se habere ad ea, quae offeruntur, bonum est, contrarium vero malum.* HIPPOCRATES Aphor. II, 33.

LXXVII.

ΕΡΡΩΣΘΑΙ τε τὴν ΔΙΑΝΟΙΑΝ, καὶ ἐυ ἔχειν πρὸς τὰς προσφορὰς ἀγαθὸν, ἀγαθόν τε καὶ ἡ ἔυπνοια, καὶ ἡ ἐυσφυξία, καὶ ἡ ἐυφορία, καὶ τὸ τοῖς ὑγιαίνουσιν ὁμοιότατον πρόσωπον, ἐυχύμων τε κατάκλισις· κακὰ δὲ τοὐναντία τούτου, τοῦτ' ἔστι, δυσφορία, κακοσφυξία, δύσπνοια, καὶ μάλιστ' ἡ ψυχροῦ τοῦ πνεύματος ἐκπνεομένου γινομένη. *Valere quoad intellectum, & post medicamentorum oblationem bene se habere, bonum, bonum etiam libera respiratio, pulsus rectitudo, & in melius conuersio, & sanis similis vultus, & bene digestae deiectiones. Mala autem contraria his, id est, in peius conuersio, pulsus prauitas, difficilis respiratio, maxime ea, quae frigido spiritu efflato contingit.* GALENUS de cris. Lib. I.

LXXVIII.

Mirum cui forte videri posset, etiam *anatomen* in *dynamice semiotica* suum praestare vsum. Verum id iam GALENUS perspexit *Therap. ad Glauc. L. 2.* vbi ipsi obuersabatur ἡ ἐμπειρία τῆς ΦΥΣΕΩΣ τῶν μορίων, ἣν ἐξ ἀνατομῆς τε ἅμα καὶ ἀκριβοῦς ἐπιστήμης ἐνεργειῶν τε καὶ χρειῶν πορίζόμεθα, *cognitio naturarum vnius cujusque partis, quam ex anatome & acriori actionum corporearum ac vtilitatum studio adquirimus.*

LXXVIIII.

Quo pacto *languidas vires* ab *oppressis* dignoscere liceat, exponit Ioh. Fernelius *Therap. vniuers. L. II. Cap. VIIII. p. m.* 351.

LXXX.

Plenissimam lucem adfundit notitia exacta status gradusque naturalis singularum actionum (ab agentibus, agentiumque viribus aeque, ac materiei morbosis adfectionibus certe quam maxime distinctarum) *tum modi, quo quaelibet exercetur, & conditionum ac virium, quibus instructum in suis partibus corpus ad eas perficiendas concurrit. Ita nimirum, comparando actionem quamque integram vna cum suis requisitis ad eamdem in aegro vitiatam, innotescere potest, quisnam & quantus sit recessus a sanitate. Constat hinc*, Physiologiam *maximae heic vtilitatis esse*, cet. *Cel.* Gaubius *l. c.* §. 46. *seq.* Conf. §. 179, 633 - 649. Quibus etiam argute demonstratur *Medicinae psychologicae* veritas atque necessitas.

LXXXI.

Rolfincius med. conf. Lib. II. Conf. XXI. p. 303. *Vires*, inquit, *sunt omnium indicationum tyranni.*

LXXXII.

Et Bohnius de off. Med. dupl. P. I. C. X. p. m. 222. *Conseruanda*, inquit, *& indicationi subiecta vires sunt.*

LXXXIII.

Vires semper conseruatorie indicant. Idem l. c. p. 239.

LXXXIIII.

Sed & virium signa non perpetua sunt. Idem ibid. C. XIII. p. 257.

LXXXV.

Sequuntur

FRAGMENTA MEDICINAE DYNAMICAE,
ad
MATERIAM MEDICAM
spectantia.

LXXXVI.

Graecos ipsos iam ante oculos vbique habuisse *medicinam dynamicam* non in *pathologia* tantum, sed in ipsa etiam *materia medica*, oppido inde patet, quod ipsa media medi-

ca dixerunt ΔΥΝΑΜΕΙΣ. Ita oculorum medicamenta vocabantur ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΟΦΘΑΛΜΙΚΑΙ. Proſtabant olim compoſita quoque medicamenta, quae ΔΥΝΑΜΕΙΣ dicebantur, vt *τετραφάρμακος δύναμις*, conſtans ex 4. medicamentis. GALENUS *L. 6. meth.* CORNARIUS *in Lib. I. de comp. med. ſec. loc.* ΔΥΝΑΜΙΣ *ἀδιάπτωτος*, *ἀμετάπτωτος ἢ ἀπαράβατος*, *certa compoſitio & comprobatae facultatis.* Ibid.

LXXXVII.

Re etiam vera *virium ſcientia* maximam partem eſt *materia medica.* Quemadmodum Nympha illa marina, Nerei & Doridis filia, Dynamene dicebatur, quod in mari plurimum polleret: ita *materia medica* Medicorum veluti *Dynamene* haud incongrue ſalutari poteſt, quod eorum, quae in medicina plurimum valent, ſit ſcientia, quod Medicus illa inſtructus dynaſta ſit, qui ſola hac armatura virium motuumque & materiei morbos, tamquam vitae ſanitatiſque hoſtes, debellandi poteſtatem habeat.

LXXXVIII.

Hinc adeo ſua de *materia medica* ſcripta de *medicamentorum viribus* ſ. virtutibus inſcribunt. Spectant huc AEMILIUS MACER *de virtutibus herbarum*, de quo copioſe exponit V. C. BOERNERUS *Noct. Guelph.* p. 120 - 134. A. E. BYCHNERI *diſſ. de viribus vitri antimonii cerati, ad rationes ſuas reuocati.* 1751. EJUSD. *diſſ. de tartaro vitriolato volatili, eiuſque viribus medicis.* 1757. EIUSD. *modus agendi virtutis reſoluentis mercurii viui in C. H.* 1748. EIUSD. *de genuinis viribus tabaci.* 1746. BLASKE *de virtute venenorum medicata.* Vienn. 1757. IO. HENR. SCHULZ *diſſ. de vera indole & egregia virtute radicis iridis Florentinae.* Hal. 1739.

LXXXVIIII.

H. BOERHAAVIUS integrum ſuum de *materia medica* tractatum inſcribit: *de viribus medicamentorum*; in quo egregia *medicinae dynamicae* menumenta memoriae prodidit.

LXXXX.

IDEM in *proleg. elem. chym. T. II. p. 5. ed. Lond.* ita diſſerit. *Addamus, quod Chymia, etiam ſollicitiſſima, vix queat retinere dotes ſimplicium herbarum illibatas; ſemper quippe*

misceat prius separata in plantis; semper a prisca, leuissime mutabili, indole immutet, nouisque, non modo formis, sed & dotibus imbuat. Longe igitur abest, vt Chymistae operationibus suis separare queant semper praestantes vires, *quas natura proprias alicui plantae impertiit: quum easdem suis artificiis saepe numero, immo plerumque, valde immutent, quin & in contrarias prorsus conuertant.*

LXXXXI.

Nec BOERHAAVIANIS inferioris notae sunt BOHNIANA *Iatrodynamices* documenta. Quod huius loci est, *P. I. L. X. p. m.* 208. ita se habet: *Neque tandem, quae ab analysi chymica horum illorumue concretorum medicamentosorum, eorumue textura petuntur rationes, in determinando morbi remedio, huiusque agendi modo adaequate exhauriendo semper quadrant: quum per illas hypotheses nec per experientiam iam dum obseruatae eorum facultates semper commode satis explicari queant.*

LXXXXII.

G. W. WEDELIUS in *Comp. chym. theor. & pract. meth. analyt. propos.* singulis medicamentorum descriptionibus peculiarem de eorum viribus subiicit articulum.

LXXXXIII.

Medicamentorum *vires* dirigere aegroti vires, & ab hisce illas vicissim dirigi, pulchre docet E. A. NICOLAI in *system. mat. med. ad prax. adplic. P. I. §. VI- XII.*

LXXXXIIII.

Hactenus *theoretica.* Nec desunt *practica medicinae dynamicae* documenta. Subnectimus hinc adhuc quaedam

FRAGMENTA MEDICINAE DYNAMICAE THERAPEUTICA.

LXXXXV.

Μελέται μελετέων μέγα διαφέρουσι, καὶ Φύσιες φυσίων, τῶν σωμάτων εἰς εὐφορίην. *Curationes a curationibus, & naturae a naturis discrepant valde, vt corporibus bene sit.* GALENUS comment. in lib. HIPPOCR. de fract.

LXXXXVI.

Oportet igitur curam exquisite fieri. Χρὴ τὴν μελέτην ἀτρεκέως ποιέεσθαι. HIPPOCRATES *L. I. de morb. mul.* Προσέχειν τῇ μελέτῃ. *Animaduertendum est in cura.* Ib. Curare enim idem

idem eſt, ac ſanare. Μελεδαίνειν, θεραπεύειν. Inde *μελεδαίνη, cura*, ἐπιμέλεια GALENO in *exeg.* Φροντὶς, *ſollicitudo* HESYCHIO. Quoniam mederi res ardua eſt, prouide & nil cunctando expedienda. Χρὴ τὴν μελέτην προσέχειν ἐν τάχει. *Curationem ſtatim adhiberi oportet.* HIPPOCRATES.

LXXXVII.

A *naturae* conſiliis ac *virium* prudenti moderamine Medicus a Medicorum Patre *naturae miniſter* adpellatur. ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ τὸν ἰατρὸν ΥΠΗΡΕΤΗΝ ὀνομάζει ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ, τὸν ὄντως ἰατρὸν, οὐ φαρμακοπώλην τινὰ ἐκ τριόδου. HIPPOCRATES *Medicum* miniſtrum *adpellat* naturae, illum, qui vere Medicus eſt, non triuialem pharmacopolam. GALENUS περὶ κρισίμων ἡμερῶν. α.

LXXXVIII.

Dantur igitur *Medici*, qui ſunt *pharmacopœi*, ſed non ἐκ τριόδου, & *pharmacorum confectores*, qui hoc quoque nomine ſunt vere *Medici.*

LXXXVIIII.

At *Medicus* tamen non ſemper *miniſter* eſt, ſed & ſaepe *magiſter*, & haud raro neque *magiſter*, ſed otioſus ſpectator, *Medicus per exſpectationem*, non autem ubique HARVAEANAM.

C.

Ei quoque, praeter bonam mentem & eruditionem caſus fauet. Iuuant eum ΦΥΣΙΣ, καὶ τέχνη, καὶ τύχη, *natura, & ars, & fortuna.* GALEN. meth. med. L. 2.

CI.

At vero neque fortunae & naturae nimium fidat, oportet. Σωφροσύνης γοῦν φίλος, ὥσπερ γε καὶ ἀληθείας ἑταῖρος ὁ γ᾽ ἀληθὴς Ἰητρὸς ἐξεύρηται, καὶ μὲν δεῖ καὶ ΛΟΓΙΚΗΝ ΜΕΘΟΔΟΝ ἀσκεῖν, χάριν τοῦ γνῶναι, πόσα τὰ πάντα κατ᾽ εἴδη τε καὶ γένη νοσήματα ὑπάρχει, καὶ πῶς ἐφ᾽ ἑκάστου ληπτέον ἔνδειξίν τινα ἰαμάτων. *Prudentiae amicus, vti & veritatis ſocius, ille demum genuinus Medicus inuenietur. Et quidem oportet illum cogitandi artem* (methodum logicam ſ. rationalem) *exercere, vt cognoſcat, quales ſint omnes ſecundum ſpecies & genera morbi, & quomodo ad vnum quemque capienda ſit indicatio curationum.* GALENUS de opt. Med. philoſ.

CII.

Medicus, qua *pharmaceutices antistes*, pharmacorum vires ex naturae legibus aestimat, neque illa, nisi ad huius praescripta, admittit vsquam, & eatenus quoque *naturae* vel *ministrum*, vel *magistrum*, vel *spectatorem*, & *interpretem* agere tenetur (n. LXXXXVIIII.). *Pharmaca* sunt vel *naturalia*, vel *arte facta*, & vtraque vel *simpliciora*, vel *composita*. *Compositorum vires* ex earum compositione aestimantur, de qua conferri meretur egregia *Cel.* IOH. GESNERI *diss. de effectibus, qui a virium compositione producuntur.* Tiguri 1747. habita. At vti *natura* antecellit *artem*, ita de *compositorum*, quam de *simplicium* viribus iudicium semper est difficilius. Hinc prudentiores etiam naturae interpretes Medici priora posterioribus raro, aut numquam, postponunt.

CIII.

Scitum, quod praeterire heic nequeo, hac de re testimonium est V. C. IOH LINDESTOLPII *lib. de venenis C. I. p. m.* 25. vbi ita: *Postquam chymia suum efferre coepit caput, nil fere admittitur, nisi quod igneum, & eius arte confectum, ac cum plurimis aliis permixtum fuerit, quum tamen simplices atque ab ipsa natura elaboratae medicinae plus longe prosint, & tutius adiumantur. Accedit porro & hoc exinde incommodi, quod maxima laboremus inopia medicamentorum vere comprobatorum, prorsus, vt eam medicinae partem, quae de medicinis authenticis & positiuis tractet, inter desiderata adhuc, magna forte Medicorum cum contumelia, cum Illustrissimo Angliae Cancellario* VERULAMIO *numeremus*, de Augment. Scient. Lib. IIII. Cap. XI. *Is quoque* Hist. vit. & mort. in Addit. *dicit*: Laudes immodicae medicinarum chymicarum primo inflant hominum spes, deinde destituunt. *Atque hoc quidem vere.*

CIIII.

Dynamicen therapeuticam in virium directione praecipue sitam esse, adeo euidens est, vt GAUBIUS (n. XXXXII.) aliique ab ea prope sola totam definierint medicinam.

CV.

De *viribus*, earumque *regimine* & *conseruatione* Therapeutae integra habent capita, vti Illustris LUDWIGIUS *Instit. therap. P. II. C. I.* & *II.*

CVI.

Sed *naturae cognitio ex obseruatione & meditatione, non ex lectione Auctorum haurienda est.* WERLOSNIGIUS *de curationibus verno-auctumnalibus.* P. 168.

CVII.

Vires vt vel non perdantur, vel perditae restaurentur, Medico quam maxime curandum est. IOH. BOHNIUS *de off. Med. dupl. P. I. C. X. p. m.* 222, 238.

CVIII.

In illis quoque pathematis, quae vel quod lateant, vel in se, incurabilia sunt, solis viribus prospicere iuuat, donec forsan natura morbum superet, aut ne adeo subito vincatur haec. IDEM *l. c. Cap. XII. p. m.* 251. vbi, quomodo prospiciendum sit viribus, copiose expenditur.

CVIIII.

E*a lege temperanda sunt omnia, vt morbi substantia tollatur, viribus, quam fieri potest, minimum oblaesis. His quidem tantisper negotium facessere, dum ma-*

lum

lum profligetur, *&* *in maioris commodi spem adducamur*, *periti in primis est artificis* . . . . HIPPOCRATES, *ad prospicienda pericula sagacissimus*, *consuluit tenuem victum aegrotis adhibere*, *haud veritus illorum vires*, *licet infirmas*, *victus tenuitate debilitare*, *vt hac simul morbi essentiam comminueret.* JOH. FERNELIUS *Therap. vniuers. L. II. C. X. p. m. 352. sq.* Plura ibidem lectu digniora videre licet.

CX.

Si obscurior morbi species non dum tibi penitus cognita perspectaque est, *huic ne properes remedia adhibere*, *sed rem totam naturae committito.* *Natura enim*, *proba ratione viuendi adiuta* *&* *innixa*, *aut morbum profligabit*, *aut patefaciet* *&* *foras proferet.* *Incerta quippe medicatio* *&* *irrita non nisi dispendio decernitur.* *Si quid forte experiri cogeris*, *leue id esto*, *ne fiat in re ancipiti iactura grauis.* IDEM *l. c. L. I. C. III. p. 331.*

EPILOGUS.

Sunt & in Medicorum foro, quibus *vis* & *natura* est anima mundi, & haec ipsa diuinitas. Sententiam hanc perquam facunde fuseque enarrauit modo excitatus FERNELIUS *de abd. rer. caus. Lib. I. Cap. X. p. m.* 582. Verba haec sunt: *Tria circa regem omnium PLATO statuit coaeterna*, bonum, mentem, *&* mundi animam. *BONUM adpellat rerum omnium patrem* *&* *auctorem DEUM*, *qui simplex* *&* *immobilis*, *supra omnem omnium naturam* *&* *intelligentiam* in Parmenide *constituitur*, *estque in omnia exuberans bonitas.* *A patre bonoque MENS procedit*, *vt ab ingenita soli luce lumen splendidum*, *quae MENS intelligentia est diuina*, *&* *optimus boni filius.* *A mente rursum ANIMA MUNDI defluit*, *vti splendor a lumine*, *quae per omnia spirat*, *omnia in vita continet.* *Circa primum*, *qui PATER est OMNIUM*, *simplex est* *&* *indiuidua bonitatis idea.* *Ab hac* . . . . *innumerabiles defluunt idearum differentiae* . . . . *Has rerum omnium ideas diuina mens excipit*, *vt sint secunda illa circa secundum* . . . . *Ab iis vero dimanant idearum rationes*, *ANIMAE MUNDI immissae*, *a rationibus rationum semina in coelos* *&* *sidera sparguntur.* *Omnia*, *quae in mundo sunt mortalia*, *a sua quaeque IDEA* *&* *exemplari*, *quae MENS illa diuina vniuersa complectitur*, *sustinentur.* . . . . *Haec DEI vita*, *haec illius actio*, *rem ad motiones*, *pro sua quamque natura*, *ciere*, *vitamque omnibus inspirare.*

Hoc sibi vult illud VIRGILII *Aeneid. VI.*

Principio coelum ac terras, *camposque liquentes*,
Lucentemque globum lunae, *Titaniaque astra*,
Spiritus intus alit; *totamque infusa per artus*
Mens agitat molem, *&* *magno se corpore miscet.*

Hoc sensu *TULLIUS in Tusc.* dicit: *omnia vno diuino* *&* *continuato spiritu contineri.* Haec *PLATONIS*, haec *PLOTINI*, haec eadem aliorum *PLATONICORUM* sententia. An in ista diuinae alicuius scintillae vestigia? Num in his aliquid latet de sublimiori illo effato. *Act. XVI. 28.* Ἐν αὐτῷ ζῶμεν, καὶ κινούμεθα, καὶ ἐσμέν. *In ipso viuimus*, *mouemur* *&* *sumus.*

Et quantum hoc viuere distat ab illo? Sic cine, quaeso, vacillat caditue *medicinae dynamicae* veritas? Num sine piaculo amplius dici potest, *viuentia* & *viuen*

viuentium vires praeter naturae suae regulam, adeoque *morbose*, adfici posse? Nonne, si, quod mouet, solus DEUS, & praeter DEUM nulla vis esset, id dicere, & medicinam dynamicam moliri, blasphemum foret & impium. Ecqua idcirco tandem verae *dynamices*, nominatim *medicae*, stabiliora fundamenta? Haec mente reputans, ad altiora deuoluor, DIVINAM gloriam, quae *Rom.* I. 20. ΑΙΔΙΟΣ ΔΥΝΑΜΙΣ vocatur, ita venerari iussus:

ΣΟΥ ΕΣΤΙΝ Η ΔΥΝΑΜΙΣ.
Matth. VI, 13.

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
DN. CANDIDATO
S. P. D.
P R A E S E S.

Finito studiorum TUORUM *academicorum curriculo, a nobis ad Patris* TUI *experientissimi castra transiisti, inque his, Illo duce, clinicis* TUIS *exercitiis non tantum Kirchemiensium, sed Exterorum quoque, quos Ipsius fama adlexit, gratiam* TIBI *conciliasti. Inde ad nos redux in eo iam es, vt, exantlatis consuetis inter nos examinibus, impetrataque ab Illustri* CANCELLARIO *nostro cathedram inauguralem conscendendi venia, praesentia haec* medicinae dynamicae fragmenta Hippocratico-Galenica *defendas, eoque ipso summos in Medicina honores* TIBI *expugnes. Impetratis hisce, ea denuo eris felicitate, vt, dexterrimo duce Patre* TUO *clinica exercitia continuare, & in dies perficere queas. Gratulor* TIBI *hanc opportunitatem, non omnibus concessam. Gratulor & venerando Parenti* TUO *hanc &* TUAM *&* SUAM *felicitatem. Gratulor* VTRIQUE *socia haec opera. Gratulor denique haec aegris* VESTRIS, *quos* VOBIS*cum & per* VOS SUPREMUS SALUTIS NOSTRAE ANTISTES *saluos esse iubeat atque sospites.*

Dab. e Museo Cal. Novemb.
cIↃIↃccLVIIII.